

INTENTION IN THE PERFORMANCE OF MITZVOT:

כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן

Jacob J. Schacter

Congregation Beth Abraham

ליל הושענא רבה, תשפ"ב

מסורת הש"ס לולב הגזול פרק שלישי סוכה ל"א עין משפט

עין משפט
טו מצוה
פ"א מוש"ט פ"א פ"ט
פ"ב פ"א פ"א פ"א
פ"ג פ"א פ"א פ"א
פ"ד פ"א פ"א פ"א
פ"ה פ"א פ"א פ"א
פ"ו פ"א פ"א פ"א
פ"ז פ"א פ"א פ"א
פ"ח פ"א פ"א פ"א
פ"ט פ"א פ"א פ"א

אברך לפני מצוה לברך. כי הלא גונגה אמרי גבי מגילה פי הקורא
את המגילה עומד (מגילה דף ע"א:) וכן מן פרק כל סימן
(מג"א פ"א דף ע"א:) ויש שטעון צרכה לפי וזין טעון צרכה לאחריו ומפרש צמ"
לאחריו רימתי והוה מני למימר לאחריו הלל ומגילה במקום שגנה שלל
לצדך אחריהן אלא רימתי פסיקא ליה
וכמו כן הוה מני למימר מלות טובה
טעון לזית ושופר וסוכה ולולב למאלי
דפי"ר ר"מ דלין מברכין לשמור מוקין
אלא חתפילין לחודיהו ודוקא כשמסלקן
משום לילה וכמאן דלמנר לילה לאו זמן
תפילין הוה פ"ו

אברך לפני מצוה לברך. כי הלא גונגה אמרי גבי מגילה פי הקורא
את המגילה עומד (מגילה דף ע"א:) וכן מן פרק כל סימן
(מג"א פ"א דף ע"א:) ויש שטעון צרכה לפי וזין טעון צרכה לאחריו ומפרש צמ"
לאחריו רימתי והוה מני למימר לאחריו הלל ומגילה במקום שגנה שלל
לצדך אחריהן אלא רימתי פסיקא ליה
וכמו כן הוה מני למימר מלות טובה
טעון לזית ושופר וסוכה ולולב למאלי
דפי"ר ר"מ דלין מברכין לשמור מוקין
אלא חתפילין לחודיהו ודוקא כשמסלקן
משום לילה וכמאן דלמנר לילה לאו זמן
תפילין הוה פ"ו

אברך לפני מצוה לברך. כי הלא גונגה אמרי גבי מגילה פי הקורא
את המגילה עומד (מגילה דף ע"א:) וכן מן פרק כל סימן
(מג"א פ"א דף ע"א:) ויש שטעון צרכה לפי וזין טעון צרכה לאחריו ומפרש צמ"
לאחריו רימתי והוה מני למימר לאחריו הלל ומגילה במקום שגנה שלל
לצדך אחריהן אלא רימתי פסיקא ליה
וכמו כן הוה מני למימר מלות טובה
טעון לזית ושופר וסוכה ולולב למאלי
דפי"ר ר"מ דלין מברכין לשמור מוקין
אלא חתפילין לחודיהו ודוקא כשמסלקן
משום לילה וכמאן דלמנר לילה לאו זמן
תפילין הוה פ"ו

אברך לפני מצוה לברך. כי הלא גונגה אמרי גבי מגילה פי הקורא
את המגילה עומד (מגילה דף ע"א:) וכן מן פרק כל סימן
(מג"א פ"א דף ע"א:) ויש שטעון צרכה לפי וזין טעון צרכה לאחריו ומפרש צמ"
לאחריו רימתי והוה מני למימר לאחריו הלל ומגילה במקום שגנה שלל
לצדך אחריהן אלא רימתי פסיקא ליה
וכמו כן הוה מני למימר מלות טובה
טעון לזית ושופר וסוכה ולולב למאלי
דפי"ר ר"מ דלין מברכין לשמור מוקין
אלא חתפילין לחודיהו ודוקא כשמסלקן
משום לילה וכמאן דלמנר לילה לאו זמן
תפילין הוה פ"ו

רבנו הגאון
ובן לא יאמר הוא סתם
ובה וחדר ספק אל רב
ספיה משה שפיר קאמת
אלא מיהו בערדיהו הא
הדחת חזק מלמא היא
ואסוקי בלחא לית לן בה:
ממירי מקח שטת
למסל כפולת הא רב
כמל בה ובי"ט ר
אליהו בן פריא מוסף.
וחוקמבא מוסף למבול
מסדך ולבשה. לברך
אחרי יבך המל כפולת
הסדירה. וחקמה אבי אל
שט אלא לאחר אל
לפני מצוה. וקדיל אל
הברכה בלן מברך עליהן
עבר לעשייתן. פי
המסכת וירן אחיפזן
ירך הכתר ויעבר את
המסכת מן וירן אחיפזן:
הירדים את המשי:
פסיקא הלוקח חלה
משיחו בשביעית פתח לו
אתוהו בפתח. פי לא רצה
לותר לו אתוהו במפתח. פי
מבלי לו דפי אתוהו
מבליב פי אם היה שחל
הלוקח לו והאחרית זה
הלוקח האחרית. פי
כפודות לותר דפי פירח
שביעית לע"ה אחר.
האחרית שחור פי אחר
בביתא. אבל הלולב
היהו כפי דף וירח פי
אחר. פי אן פי
לוקח שחור לא
לוקח שחור לא
לוקח שחור לא
לוקח שחור לא
לוקח שחור לא
לוקח שחור לא
לוקח שחור לא
לוקח שחור לא
לוקח שחור לא

עובר לעשייתן. מנעם זה ארץ
לצדך לולב קודם שיטלטלו
דפי לאחר שנטלו מדאגביה נפק ציה
דלמנרין בסוף פירוקן (דף ע"א) ומיהו
לא מסתבר כלל דהא"ר יבך עליו והוא
מונח בכלי הא אחר בהקומן רעה (מנעם)
ל: (יש) תפילין מאימתי מברך עליהן
משעת הגעה עד שעת קשייה ועל
שעה שאין המלות מוזמנות בידו לעשות
לא מיתקבר כלל לצדך עליו ושמא
משימילא לעול לולב קודם שיטלו
האחרוב מברך והיינו עובר לעשייתן
עובר לעשייתן. פי
שטול שיהא אלא שפוך אחד מהן
דלמנרין בסוף פירוקן (דף ע"א)
גהפסכו דלין יונא במלות אלא דרך
גדילתן דדרשין פרק לולב וערכה
(לקמן מה) מדכתיב עלי שמים עומדים
ושפי נקיע להו כדרך גדילתן אשפר
שימטין שלל ללחא זו עד אחר צרכה
דלע"ג דלמנרין בסוף ראוהו צ"ד (פי)
דמלות אינן לריחוי כוונה מ"מ בעל
כדמו לא נפיק והא ללא משגי ככא
בסוף פירוקן (דף ע"א) דמיירי בלחא
שאית בקי שהולך אלא בקי ללמוד פי
נמי משום דלא גמרה מלוחו עד אחר
מעטע דמהאי טעמא נמי מברכין אע"ג דהייס אחר נעילה דלא גמר
מלוחו עד אחר יצוה דלמנרין פי"ק דקוטה (דף ע"א) דלמנרין ללחא בלא
ניצוה דהייס ומיהו לא דמי טולי האי דיעווע איטי אלא מכשירי מלוח

עובר לעשייתן. מנעם זה ארץ
לצדך לולב קודם שיטלטלו
דפי לאחר שנטלו מדאגביה נפק ציה
דלמנרין בסוף פירוקן (דף ע"א) ומיהו
לא מסתבר כלל דהא"ר יבך עליו והוא
מונח בכלי הא אחר בהקומן רעה (מנעם)
ל: (יש) תפילין מאימתי מברך עליהן
משעת הגעה עד שעת קשייה ועל
שעה שאין המלות מוזמנות בידו לעשות
לא מיתקבר כלל לצדך עליו ושמא
משימילא לעול לולב קודם שיטלו
האחרוב מברך והיינו עובר לעשייתן
עובר לעשייתן. פי
שטול שיהא אלא שפוך אחד מהן
דלמנרין בסוף פירוקן (דף ע"א)
גהפסכו דלין יונא במלות אלא דרך
גדילתן דדרשין פרק לולב וערכה
(לקמן מה) מדכתיב עלי שמים עומדים
ושפי נקיע להו כדרך גדילתן אשפר
שימטין שלל ללחא זו עד אחר צרכה
דלע"ג דלמנרין בסוף ראוהו צ"ד (פי)
דמלות אינן לריחוי כוונה מ"מ בעל
כדמו לא נפיק והא ללא משגי ככא
בסוף פירוקן (דף ע"א) דמיירי בלחא
שאית בקי שהולך אלא בקי ללמוד פי
נמי משום דלא גמרה מלוחו עד אחר
מעטע דמהאי טעמא נמי מברכין אע"ג דהייס אחר נעילה דלא גמר
מלוחו עד אחר יצוה דלמנרין פי"ק דקוטה (דף ע"א) דלמנרין ללחא בלא
ניצוה דהייס ומיהו לא דמי טולי האי דיעווע איטי אלא מכשירי מלוח

עובר לעשייתן. מנעם זה ארץ
לצדך לולב קודם שיטלטלו
דפי לאחר שנטלו מדאגביה נפק ציה
דלמנרין בסוף פירוקן (דף ע"א) ומיהו
לא מסתבר כלל דהא"ר יבך עליו והוא
מונח בכלי הא אחר בהקומן רעה (מנעם)
ל: (יש) תפילין מאימתי מברך עליהן
משעת הגעה עד שעת קשייה ועל
שעה שאין המלות מוזמנות בידו לעשות
לא מיתקבר כלל לצדך עליו ושמא
משימילא לעול לולב קודם שיטלו
האחרוב מברך והיינו עובר לעשייתן
עובר לעשייתן. פי
שטול שיהא אלא שפוך אחד מהן
דלמנרין בסוף פירוקן (דף ע"א)
גהפסכו דלין יונא במלות אלא דרך
גדילתן דדרשין פרק לולב וערכה
(לקמן מה) מדכתיב עלי שמים עומדים
ושפי נקיע להו כדרך גדילתן אשפר
שימטין שלל ללחא זו עד אחר צרכה
דלע"ג דלמנרין בסוף ראוהו צ"ד (פי)
דמלות אינן לריחוי כוונה מ"מ בעל
כדמו לא נפיק והא ללא משגי ככא
בסוף פירוקן (דף ע"א) דמיירי בלחא
שאית בקי שהולך אלא בקי ללמוד פי
נמי משום דלא גמרה מלוחו עד אחר
מעטע דמהאי טעמא נמי מברכין אע"ג דהייס אחר נעילה דלא גמר
מלוחו עד אחר יצוה דלמנרין פי"ק דקוטה (דף ע"א) דלמנרין ללחא בלא
ניצוה דהייס ומיהו לא דמי טולי האי דיעווע איטי אלא מכשירי מלוח

עובר לעשייתן. מנעם זה ארץ
לצדך לולב קודם שיטלטלו
דפי לאחר שנטלו מדאגביה נפק ציה
דלמנרין בסוף פירוקן (דף ע"א) ומיהו
לא מסתבר כלל דהא"ר יבך עליו והוא
מונח בכלי הא אחר בהקומן רעה (מנעם)
ל: (יש) תפילין מאימתי מברך עליהן
משעת הגעה עד שעת קשייה ועל
שעה שאין המלות מוזמנות בידו לעשות
לא מיתקבר כלל לצדך עליו ושמא
משימילא לעול לולב קודם שיטלו
האחרוב מברך והיינו עובר לעשייתן
עובר לעשייתן. פי
שטול שיהא אלא שפוך אחד מהן
דלמנרין בסוף פירוקן (דף ע"א)
גהפסכו דלין יונא במלות אלא דרך
גדילתן דדרשין פרק לולב וערכה
(לקמן מה) מדכתיב עלי שמים עומדים
ושפי נקיע להו כדרך גדילתן אשפר
שימטין שלל ללחא זו עד אחר צרכה
דלע"ג דלמנרין בסוף ראוהו צ"ד (פי)
דמלות אינן לריחוי כוונה מ"מ בעל
כדמו לא נפיק והא ללא משגי ככא
בסוף פירוקן (דף ע"א) דמיירי בלחא
שאית בקי שהולך אלא בקי ללמוד פי
נמי משום דלא גמרה מלוחו עד אחר
מעטע דמהאי טעמא נמי מברכין אע"ג דהייס אחר נעילה דלא גמר
מלוחו עד אחר יצוה דלמנרין פי"ק דקוטה (דף ע"א) דלמנרין ללחא בלא
ניצוה דהייס ומיהו לא דמי טולי האי דיעווע איטי אלא מכשירי מלוח

השק שלמה על ר"ח
(א) לט עין חלל ליל אלו
כמא דלמנרין לקח חתם
הוא לומר כן חתם הוא
לולב וכו'.

השק שלמה על ר"ח
(א) לט עין חלל ליל אלו
כמא דלמנרין לקח חתם
הוא לומר כן חתם הוא
לולב וכו'.

השק שלמה על ר"ח
(א) לט עין חלל ליל אלו
כמא דלמנרין לקח חתם
הוא לומר כן חתם הוא
לולב וכו'.

השק שלמה על ר"ח
(א) לט עין חלל ליל אלו
כמא דלמנרין לקח חתם
הוא לומר כן חתם הוא
לולב וכו'.

השק שלמה על ר"ח
(א) לט עין חלל ליל אלו
כמא דלמנרין לקח חתם
הוא לומר כן חתם הוא
לולב וכו'.

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

[א] פסח קהל ממונה
[ב] פסח קהל ממונה
[ג] פסח קהל ממונה
[ד] פסח קהל ממונה
[ה] פסח קהל ממונה
[ו] פסח קהל ממונה
[ז] פסח קהל ממונה
[ח] פסח קהל ממונה
[ט] פסח קהל ממונה
[י] פסח קהל ממונה
[יא] פסח קהל ממונה
[יב] פסח קהל ממונה
[יג] פסח קהל ממונה
[יד] פסח קהל ממונה
[טו] פסח קהל ממונה
[טז] פסח קהל ממונה
[יז] פסח קהל ממונה
[יח] פסח קהל ממונה
[יט] פסח קהל ממונה
[כ] פסח קהל ממונה

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

כי פליגי בעל ביעור מר סבר מעיקרא משמע ומ"ם להבא משמע מותיבי ברוך
משמע ופי' מלהבא אבל מ"מ משמע ומי קאת להבא דלי לא
משמע כלל להבא אלא לשעבר א"כ היכי קאמר במקורן מימא למוול
לא סגי דלאו איהו מהיל ופי' בשביל שאין אתו יודעין לתקן יאמר שקר:

ליקובי רש"י
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס
הש"ס

גליון הש"ס
רש"י זכר דרבר
דרבר פרק יג
מלהבא משמע ישיב

רבינו הגאון

אמר רב יהודה הברוך
גרדן שישן קודם
שיחיל לברוך פאי בכון
ואסיקא והלכות אקרי
על ביעור חסד וכל הסנה

הרשי"ש סוכה

רף מב ע"א נמרא סה מדלנבנה' נפס ביה . הנבנה' ז'ל בחודשו תמה דהא מ"מ העקירה
סימה בעקירה דתנאה ופ"ם שטאלר בתמים ולעד"ז מדלנבנה' ללו דוקא אלא
חשמה שנטלו ביזו להבניהו אף שלא עקרו עדיין נפיק ביה ובפסחים (ז ב) הג"י דבפירושא דאנבנה'
בפיק ביה ופי' לפיל (נפ) תד"ה עובר ובהנ"ל ז'ל ס'י תרל"א ב"ק טו דתוכה נבמלא דהא לשכת נד
דיברך עליהן עובר לעשייתן ואם אימא דל"י עד שינביסם היה יכול לנכך בשפה שאחזן ביזו
עדם שינביסם וזה ודאי לא מיקרי קודם דקודם ונפרע למש"כ הב"י בק"י כ"ה בשם הר"י דגם
במפיקין מנכך עליהם קודם הנחתן ע"ם . עוד ראיתי במש"כ ט"ז משטלן והנביהן ממקומן ילא והיינו
כהנרע"א מ"מ לעד"ל כמש"כ . [תכס אחד כמד לי שתמה ולא הבין קושיות הנרע"א מסיקרא דהא
דמריד סיה בעקירה לא עדיף מהטעמו חבירו א"מ או שיהי ענין מבע"ל דמ"ב משום עקירתו גופו
ונעלכ תמנו הא דפריך בכמהות (דף ל א) ואמאי ה"כ ליתא הנבנה לורך הולאה הוא . ופי"ש דלא
ת"ל אלא בשעתך לפום ופי"כ תמה הנבנה שפיר דתמי פריך דלמא מיירי בשלא עמד לפום . אבל

ה"ה יצק
ל' יצק
ל' יצק
ל' יצק
ל' יצק

סעודהו ושכח ליטיל לולב וזה א"ל להפסיק אפי' ביום ראשון . וזה שהקשו הט"ז שער ע"ז וזהו דבסקינן (סי'
חל"א) דהפי' החיל ללמוד ונבעי לריך להפסיק לבדיקה כבר תי' הו"א (סס) דנאזנה איירי שם שהחיל באיסור
כשהגיע כבר זיון הבדיקה לכן לדינא ל"כ כיוש"כ : (י) זיון חיובו . בספיקו ווי שנטל לולב קודם ע"ה ועדיין הוא
בזיו עד אחר נן החמה והא"כ הגיחו וזוהו אם נרק שובלחור ולטלו אם נאירו שהלקיחה היא הנוונה והיינו שיטלו
ויביאו לזיו ולכן ציטון הלקיחה בעם החיוב דוקא ולא ילא אז ניווא דוולות לקיחה רק שיהיה בזיו וכיון
שהוא בזיו בעם החיוב ילא . ולכאורה יש לפשוט ספק זה ונונה שכתב הטור הנאזניו בפי' תרנ"ט ס"ק ד'
תקנה שהיה הנרכה עובר לעשייתן שיחכוון שלא לנאם עד אחר הנרכה ע"ס הרי דנשעם לקיחה לא ילא עדיין
כיון שכתבוון שלא לנאם ואינו יולא רק ע"י שהוא בזיו אחר הנרכה אכן עדיין ל"ע דאפשר להלך קתה דסס עכ"פ
נעל בעם החיוב רק שזכוון שעדיין לא תסלם הנוונה עד אחר הנרכה אבל הכא נטלו בזילה ולא קיים כלל ולקחוס
לכס

בכורי יעקב

לכס ביום וזוה שהוא בזיו לנר בלא לקיחה אפשר דלא
חוקרי לקיחה אכן לע"ד יש להוכיח דלא מוזה דפריך
סוכה (ד' ו' ז') הא ודאנבנה' נפיק ב' ולא וותרן ביון
שהי' בזיו קודם עליהם השחר והוילאו נשעם החיוב אחר
ע"ה דלא עדיד ביזונה ועדיין לא ינא אע"כ דילא
דלקיחה חוקרי כל זיון שהוא ביה :

בנין המצוה

ג) רבנו אמר בשיעוריו שהוא מדקדק בדוקא שלא לקיים מצות לולב קודם התפילה, עד שעה הסמוכה לאמירת ההלל, כי התוסי והרמב"ם נחלקו בגדר דין הנענועים שבשעת ההלל, דלדעת התוסי (סוכה לו:) הם מהווים קיום בהלל, ואילו לדעת הרמב"ם (פ"ו מהלי לולב ה"ט ו"ו) הם מהווים קיום במצות נטילת לולב, ואם יקיים מצות ד' מינים בבקר השכם, ויניחם מידי עד לאחר שחרית, ושוב יטלם בידיו, אין כאן צירוף בין שתי הנטילות, דמדאגבניה נפיק ביה, ולדעת הרמב"ם הרי תשאר המצוה חסרה ופגומה, כי לא עשה נענועי ההלל באותה הנטילה

פ"ו מהלי לולב

בנין נענועים חידש מרן הגאון רבי יצחק זאב סולובייצ'ג זצ"ל (הגאב"ד דבריסק) דבר חדש, דמאחר שמבואר ברמב"ם פ"ו דלולב (ה"ט) "ומצוה כהלכתה שיגביה אגודה של שלשה מינים בימין ואתרוג בשמאל ויוליך ויביא ויעלה ויוריד וינענע הלולב שלש פעמים בכל רוח ורוח" ע"ש, הרי מבואר שמצות נענועים שייך לנטילה דרק בזה מתקיים המצוה דנטילת לולב כהלכתה, ולכן חידש מרן זצ"ל שצריכים לדקדק לנענע דוקא אותו לולב ואתרוג שנטל למצוה שבזה לבד מתקיים המצוה דנטילה כהלכתה, ולפי זה בניענועים דהלל נמי צריכים לנענע כלולב שיצא בו דוקא, שברמב"ם שם מוסיף, "והיכן מוליך ומביא בשעת קריאת ההלל בהודו לה' כי טוב תחלה וסוף ובאנא ה' הושיעא נא" ע"ש, משמע דבהני נענועים דוקא נגמר מצות נטילה, וא"כ בניענועים דהלל צריכים לקיים בהלל שנטל בראשונה לצאת בו, דבמה שמנענע עכשיו בהלל הוא דמקיים המצוה כהלכתה ודו"ק היטב (ולדבריו הנוטל כמה פעמים לחומרא, לוקח

ר"ז

זמנים הלכות לולב פ"ו

מגיד משנה סוף משנה

ה ארבעה מינין אלו מצוה אחת הן וכו' כמנחות פהקמן ר"פ (טו) משנה ד' מינין סגולב מעכבין זה את זה וכן אמרו ר"פ (כח) ג"כ רביע זליות ואחריו הטעם לפי שפירשנו מזה אתה הן ופי' לולב הגזול (כ"ג) תולד ד' מינין סגולב כשם שפירשנו פוחתין מהם כי לין מוסיפין עטין לא מלא אחריו לא יבוא לא פירש ולא רמון ולא דבר אחר:
ו מצוה מן המובחר וכו' שם (ג"ג) מהלכות דרי' יהודה ור"בן דרבנן סבירי וזלוב לין לירך אגד וקולין סומיו ואחריו שם דרבנן מזה לאגדו כדי להתלות לפניו כמלתא: [וכשהוא נוטלם וכו' שם] (ו"ו) אמר רבא לולב מינין ואחריו כשהוא מלי ר' ירמיה [לר"ו] שם מברכין סגולב האלו ומנין גבוה כמלון:
ד ויש מין אחר דומה לערבה אלא שעלה שלו עגול ופיו דומה למסר וקנה שלו אינו אדום וזה הוא הנקרא צפצפה והיא פסולה. ויש שם מין ערבה שאין פי העלה שלה חלק ואינו כמסר [ג] יש בו תלמים קטנים עד מאד כמו פי מגל קטן וזה כשר. וכל הדברים האלו מפי השמועה ממש רבינו נתפרשו:
ה [ג] ארבעה מינין אלו מצוה אחת הן ומעכבין זה את זה וכולן נקראים מצות לולב. ואין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן. ואם לא נמצא אחד מהן אין מביאים תחתיו מין אחר הדומה לו:
ו [ג] מצוה מן המובחר לאגוד לולב והדס וערבה ולעשות שלשתן אגודה אחת. [ה] וכשהוא נוטלם לצאת

נטות לולב אחד עקומות כלפי צד זה שם מבר היל מגידו ופנימותיה סולבת נכחן ולהט שני עוקלין אחד מלפן ואחד מלפן כפנימות הספן עכ"ל. אבל רבינו נראה שפרש דומה למגל כפנימותיה קטנות ופין כשר אלף כחולבט גילב כדמפורש בגמ' וזה כתב בתחלה שערבם הכשרה פיה הלך והספולו דומה למסר ויהיה למגל לו:
מביאין תחתיו מין אחר הדומה לו. כגומר דמדיף דמיהו כי הוסי' לולב כהטבת מצות לולב קמ"ל:
חלה על נטילת לולב. לולב למעלה שיערך כגומל היה מלפן עובר לנשיטתו כדממשע מתי"ס וכשהוא נוטלם לאלף כשה

זמנים הלכות לולב פ"ו

מגיד משנה סוף משנה

לירך לבקר, ולא כל אלה נומר שיערך על הגולב ולא על סמר מינין, ובענין נטות הכרסה סתם על מ"ש כסוף ה' כרסות נגל את הלולב מברך על נטילת לולב כפיון סהבניו ילא י"ה לולב אגד א"ס צירך קודם שיטול ממנו ליטול לולב, ואע"פ שכתב עוד כפי זה (הפ"ו) משתרי כה"מ התקינו וכו' וכל יום ויום מברך עליו אקביו על נטילת לולב ה"ל סתם על מ"ש כה"ל כרסות כנסת הכרסות ולא כל אלה נלמדו כמ"ש שאלו חייב כולב מן התורה מוטב ראשון וליך לירך לבקר עליו ולא נחית לפרשיו נטות הכרסה:
ב) מברך תחלה על נטילת לולב הואיל וכולן סמוכין לו ואחר כך נוטל האגודה והאת בימינו ואתרוג בשמאלו ונטולן דרך גדילתן שיהיו עיקריהן למטה לארץ וראשיהן למעלה לאויר. ואם לא אגדן ונטלן אחד אחד [ג] יצא והוא שיהיו ארבעתן מצויין אצלו. אבל אם לא היה לו אלא מין אחד או שחסרו מין אחד לא יטול עד שימצא השאר:
ז כמה נוטל מהן. לולב אחד ואתרוג אחד ושני בדי ערבה [ה] ושלשה בדי הדס.

ז כמה נוטל מהן לולב אחד וכו'.
כס (ו"ו) משנה ר' יעמאלל אומר שלשה הדסים ושתי ערבות לולב אחד ואחריו אחד הפיו שני קטומים ואחד שאליו קטום, פי' שהדסים קלי, ר' מרשון אומר הפיו ששנתן קטומים ר"ע אומר כשם שגולב אחד ואחריו אחד כך הדס אחד וערבה אחת ובגמרא אמר שנטול הלכה כר"ע.

המזות מייבמות

ולאכולה ללא יעלו והדר יברך והיו ספור עובר לעשייתו כיון שיעקר
מזוהו הוא הענינו בשעת הלך כדליתא פרק לולב הגזול (נז), ל"ג
יכין שלא ללכת עד אחר שיברך. אמנם ר"ת היה אומר ליתן סלע
כדרך גדולתו כגון און ילאון בהן אלא כדרך גדולתו
כדליתא פרק לולב הגזול (נח). ועין בתוס' פ"ק דפסחים (נז) וכן
כחכ ברוקח (פי' רב ע"פ הפ"ג) ורבינו שמהה כתב שכל זמן שאדם
עמוק כמלוא הכרך עמוק ומיקרי עובר לעשייתו [ולא אחי עובר
לעשייתו] אלא לאפוקי שלא יברך אחר עשייתו ור"ת מתפללין
לדמיתו (מנחת סג) מאומתי מברכין עליהן וכו' וכן בפ"ק דפסחים
(נח) מיתוהו נכחו ללא כו' כדרך על נטילה לולב שמי שהם דמיתוהו
ולגביהו נפיק ביה ומתוך דמיתו מיתת המיקרא בעי ברובו. ומפיה
לא אמר לברך קודם שיכול ויברך ליתול את הלולב אלא על נטילת לולב

תא

מגיד משנה

זמנים הלכות סוכה פ"ו

מגיד משנה

מקורות וציטוטים

ה"ב. כל זמן שיכנס
שם מו. ועין ירושלמי
בבבב פ"ג ה"ג וע"פ
ה"ג. עוד פי' מר"ק.
קודם שישב ע"י זית
למור ק"ו. וקט"ו על
רננויה ומכר:

הנר"א

ה"ב. כל זמן שיכנס
לישב בסוכה כל שבעה
מברך. [ואין סבורים
ראו ש"ק פסחים על
הסוכה ולא בשעת נטילת
הזון, וע"פ דברי המקנה
דמ' ש"ק, פ' מברך
אכל פסח ענינו בה מ"ח
עיקר הקצו' כמנהג הא'
הפליה וכו' קט"ו וע"פ
פוסקים, וע' תוס' דברכות

זמן, ופרק לולב וערבה (מז). רב כהנא מסדר לכו אכסא. וכתב רבינו
מקדש עומד לפי שאמרו ז"ל (נב) וז"ל. כל המלות כולן מברך
עליהן עובר לעשייתן ונאמרו שראוי לברך קודם שיכנס וזה הוא מנהג
רבותינו. ובהשגות כתוב א"א מנהג מקומנו לא היה כזה והענין כי
השיבה אינה אלא על דעת אכילה
וכל זמן שאינו אכיל עובר למזוהו הוא
במאמ' ע"ה. ולמי אומר שאין פעמו
מסיפק למהגו הרי נמנעם לישב בה
על דעת אכל לאכול לדבריו יברך
מעומד. ור"ת לקיים מנהגו ומנהגו
שאין כוונת הכרסה כשלאמרו לישב
ישיבה ממש שהרי ודאי אם היה עומד

יב [ק] כל זמן שיכנס לישב בסוכה כל שבעה

השגת הראשון
ה"ב. מברך קודם
שישב אשר
במזרחי ורבו
בסוכה. פ"ג ה"ג.

אמברך קודם שישב אשר
קדשנו במצותיו וצונו לישב
בסוכה. ובלילי יום טוב

בסוכה כל היום ואכל ושתה בה ולא יבט כלל ודאי ולא די חובתו
שאנו מתייב לישב ונדאי כשלאמרו לישב ראו לומר לעמוד ולחלו לישב
בכרסו שאמר בסוכות חסכו שבעת ימים וכיון שכן כשנכנס בה
כבר החלו כמלוא שהרי מזהה בין עומד בין יושב ולאפ"ש הוא
מברך וקרוי עובר לעשייתו לפי שכל שעה הוא קודמת לבעה חמרת
וכל היום נמשך מזהה ולדעת רבינו ורבותיו ה"ס לו לברך קודם
הכניסה שהרי כיון שנכנס החלו כמלוא כך נראה לו:

יג בזמן הזה שאינו עושין וכו'. מקנה פ' לולב וערבה (מז).
והלכתא מיתב יתבינו ברובו. וכתב רבינו וכן
טומטום ואנדרווינוס וכו' ודבר זה כוונת רבינו בכל המלות שאין
מברכין על ספק, ודעת הלכות פרק ר"ח דמילה (פי' מ"ז) כך הוא,
וזו לדעתם בלור הסגול' שבבבב

הראשון מברך על הסוכה [ו] ואחר כך מברך

על הזמן, ומסדר כל הברכות [ז] על הכוס.
נמצא מקדש מעומד ומברך לישב בסוכה ויושב

ואחר כך מברך על הזמן. וכוזה היה מנהג
ראשון ורבינו ספרד לקדש מעומד [ח] בליל

ראשון של תג הסוכות כמו שבארנו:
יג בזמן הזה שאנו עושין שני ימים טובים.

יג בזמן הזה שאנו עושין שני ימים טובים וכו' וכן טומטום
וכו'. כלומר כשם שבשמיני עשרת יוסבין ואין מברכין כן טומטום
וכו'. אבל הענין שאין מברכין בשמיני עשרת אינו מפני שהוא ספק
דל"כ הי"ך אנו מברכין ביו"ט ע"י שהמיתו ומתחלה כך תקנו בעשה
י"ט ע"י ונברך מספק ואפילו השמא
מאוס מנהג אבותינו בידינו אנו
עושין כמותם אבל טומטום
ואנדרווינוס העמידו המיוס דבריהם
על דין מורה שהם חייבים מספק

השגת הראשון

ה"ב. וכוזה היה מנהג רבותי ורבינו
ספרד לקדש מעומד. פ"ג מנהג מקומנו
לא היה מעולם כזה. והענין כי הישיבה
על אכל על דעת אכילה וכל זמן שאינו
אכיל, הכרסה עובר למזוהו הוא כלמא:

ע"פ מנענו בחול אחר עשייה וכן נהגין בהשגתו שאין מברכין זמן על הלולב ביום שני:

ג דע"פ ש"ה סוכה לעלמו אומר ברוך שהחייט וכו' נכנס לישב בה אומר לישב

בבבב. כתב הרמב"ם ז"ל (פ"ו מהל' סוכה הל' יב) דיש לקדש מעומד מזה
עובר לעשייתו [ו] ולדבריו היה לר"ך לברך קודם שיכנס בה דהכניסה היא המזוהה ולא
הישיבה דאם היה לולב מעומד היה לר"ך לברך על הסוכה אלא ודאי כיון דמזוהה סוכה
היא אכילה ועיול אם מברך אחר שיכנס עובר לעשייתו כדליתא בירושלמי
דברכות פרק הרואה העשה ליתא לעלמו אומר אשר קדשנו במצותיו ולאנו לעשות ליתא
נתעטף אומר אשר קדשנו במצותיו ולאנו להתעטף בליתא אלאה אף על פי שכבר נתעטף
מברך לפי שהמזוהה ממשכת כל זמן שהוא משוטף וישמר וכן מני בסוכה המזוהה ממשכת
כל זמן אכילה ובסוטה השבו פי' התעכבו כמו וישב העם בקדש (במדבר כ) וכן ופתח
האל מעמד השבו (ויקרא ח) ולשב בסוכה היינו מני להתעכב בסוכה ואם כן מיקרי
שפיר עובר לעשייתו אם מברך אחר הישיבה וכן כתב מר רב' למח גאון ז"ל אף על פי
שמשתכנס לה לר"ך לברך כיון שאין לה קצו' [א] אלא בישיבה בסעודה ויש קדושת' הכוס
וסעודה לפניו מירדן על הכוס ורבינו מליך היה מברך על הסוכה קודם ברכת המזוהה
אף בחול משום דקאמר נכנס לישב בה מברך הלך ראו מתקדש ברכה לברכה המזוהה
מיד אחר הישיבה והעם לא נהגו כי רגילין העם שאין מברכין על הסוכה אם נכנס בה
לעיל בה ושינה אלא דוקא בשעת אכילה הלך ראו שיברך תחלה ברכת המזוהה שמתחיל
הסעודה ואחר כך יברך על הסוכה. ומה שאין מברכין על הסוכה בשעת השינה ואף על פי
שמזוהה בה חומר יותר מבאכילה דלכולין אכילה ערואי חוץ לטובה ואין ישיבה שונת
ערואי חוץ לטובה. היינו עומד דשמה לא יוכל לישב והיו ברכה לבעלה. ורבינו הם פירש
לפי שיעקר הקצו' שאוס עושה בסוכה היא אכילה אבל שאר עיול ושינה שטושין בסוכה
טפלים לגבי האכילה והיא פערות. [ב] ורב האי גאון כתב הנכנס בסוכה חצירו לברך
[ג] מנהג ידוע הוא שיברך בין סעד בין לא סעד. [ד] ואסיקא דכל סעודה שוכנס לישב
בה דמברך והע"פ שביד ביום טוב ראשון חוזר ומברך ביום טוב שני דגמירין מתפללין
דמזוהה הפלין ב"ז שמניחין מברך עליהם דברי ר' וק"ל כוונתו דאמר רבא כ"ז דמנהג
לכו מברך ורב מרי מני אמר ב"ז דמנהג לכו מברך וכן הלכה: מ"ל העושה סוכה לעלמו

דאפילו עלה אחד צבר אחד וק"ל כוונתה דמנהג בניאים היא וחולין ביה לקולא. ומיכו מסתברא דשיעור תרבה כשיעור חורך ערבה שבלובש שלא מלינו שהקלו בה בזה: ר"י העושה לובש לעלמו אומר ברוך שהחיינו וכו' ואע"פ שברך ביום ראשון חורך ומברך ביום שני. כלומר דבכל הימים מברך על נטילת לובש אבל שהחיינו לא מברך אלא בשעת עשייתו או ביום ראשון: העושה סוכה לעלמו אומר ברוך שהחיינו נכנס לישב אומר ברוך שהחיינו וכו' (ולא) ומיקרי עובר לעשייתו ואע"פ שכבר נכנס וישב בה מפני שישיבתה מלוא נמשכת שלא כדברי הרמב"ם ז"ל שהלריך לברך עליה קודם ישיבתה כפי מהלכות סוכה: ואסוקא דכל שעה שנכנס מברך לישב בסוכה. דגמרינן מהשילין דק"ל דכל אימת דמנהגו להו מברך ובגמרא גמי אמרינן דרבינן דבי רב אשי כל אימת דמושמושי להו מברכי פי' משום דמנהגו במשמוש בהן כדי שלא יסוּד דעתו מהן ק"ו מלין כדאיתא בס"ק [דיומא] (דף מ'): **ובתבין** בתוספות דלא איתפרש מאי מברך דלא מסתבר שהיו מברכין להגיה כמו שהיו מברכין קודם הגהה דהכא הרי הן מונחין ועומדין וכתבו דמסתברא דמברכין לבמור חוקין כי הדי מברכי בני מערבא במר דמסקין תפיליהו כדאיתא בפרק בא סימן (דף נא:). ולא ידעתי מהו דהא מופרשי בירושלמי דלתי כמאן דלגור

פ"ב פ"ג כ"ב

ל"ה כ"ה כ"ב פ"א ה"ב

פרק ששי

א [פ] כל האוכל הפת שמברכין עליה המוציא צריך נטילת ידיים תחלה וסוף אע"פ שהיא פת חולין ואע"פ שאין ידיו מלוכלכות ואינו יודע להם טומאה לא יאכל עד שיטול שתי ידיו. וכן כל דבר שטיבולו במשקין צריך נטילת ידיים תחלה: ב כל הנוטל ידיו בין לאכילה בין לקרית שמע בין [פ] לתפלה מברך בתחלה אשר קדשנו במצותיו וציונו על נטילת ידיים

ל"ה כ"ה כ"ב

א מצות עשה מן התורה לברך אחר אכילה מזון שני ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך. ואינו חייב מן התורה אלא אם שבע שני ושבעת וברכת. ומדברי סופרים שאפילו אכל כזית מברך אחריו: ב ומדברי סופרים לברך על כל מאכל תחלה ואחר כך יהנה ממנו וכן אם הריח ריח טוב יברך ואחר כך יהנה בו ואפילו נתכווין לאכול או לשתות כל שהוא מברך ואחר כך נהנה וכל הנהנה בלא ברכה מעל. וכן מדברי סופרים לברך אחר כל שיאכל וכל שישתה והוא שישתה רביעית והוא שיאכל כזית. ומוטעמת אינה צריכה ברכה לא לפניו ולא לאחריה עד רביעית: ג וכשם שמברכין על ההגיה כך מברכין על כל מצוה ומצוה ואחר כך יעשה אותה. וברכות רבות תקנו חכמים דרך שבח והודייה ודרך בקשה כדי לזכור את הבורא תמיד אע"פ שלא נהנה ולא עשה מצוה ד נמצאו כל הברכות כולן שלשה מינין. ברכות ההגיה, וברכות המצוות, וברכות הודאה שהן דרך שבח והודייה ובקשה כדי לזכור את הבורא תמיד וליראה ממנו: ד ונוסח כל הברכות עזרא

קד
שאלה

וחורינו לחיינו מה יהיה הדין בתי שיקום באשתורת פרס ירת הצדק והומר נקמות או מפקים או מחזרים פלג פלות השחר אם נריך לברך קודם ברכת התורה או לא ואם לאמר שיוכל לקרוי ולכודק. לאל בשירות וחולתהות קודם ברכה מה יהיה הדין בשליח צבור אשר מתחיל קודם אשר יצא בעל נטילת ידיים בכמה מדינות בדמשק ובערי מרחק אם תחיה ברכה לבסלה מאחר כי כבר נטל ידיו וכל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן. או לא חורט. בדרתו ושכרו כפול מה ואף נס זאת נהנו הקהל היו צעה שאומרים במעריב וירא כל העם וירגו ויפלו על פניהם כורעים בכריעה גדמר הפסוק ואינם זוקפין צהם חריע חורטו אם יוכל לעשות ככה או לא והיה שכרו כפול מאת ה':

תשובה
לעולם נריך שיברך על החורה קודם קריאתו. ואפילו יקרא פסוק אחד ואין חילוק אם יקרא דרך תחינה ובקשה יהיה מה שיהיה עב"פ נריך לברך אמנם על מה ששאלתם על ברכת נטילת ידיים וכיוצא ודאי ברכה לבטלה היא בלי תפק ולכך נריך לבטלה ואף אם יהיה מנהג כי אין מלג בדרר איסור והכריעה בפסוק וירא כל העם וירגו וכו' כך לנו טהגים ואינם זוקפין ראשם עד אשר יעמוד הפסוק ואין צוה שום איסור וכתב משה:

קה

נשים הלכות אישות פ"ג

מגיד משנה

כג כל המקדש אשה וכו'. זה מבורר בכמה מקומות (פמ"ח: ז' וט"ו) כל התלוה כולן מברך עליהן עובר לעשייתן. ובתב הרמב"ם ז"ל כלי גדול הוא ופירושו במש' ברכות (פ"ט ס"ג) אמרו הוין מקדושין בצטילה ודלא לי הטעם לפי שאין ראו לברך על המלוא אלא כשהיא מומנת לפני לעשותה ובלוטה שעה הוא עט האשה במטה ואין ראו לברך משום ולא יראה כך ערות דבר ולא הלויים חכמים לבעול הוא כנגדו והיא כנגדה ולהתנאות בשעת ברכה זהו טעם הירושלמי ומלל אמרי בגמרא דין אלא חוץ מן הטבילה לא סמיקו אנמרס דבני מערבא וכ"ש ולבוליה ש"מ דקדושי כהן

מגיד משנה

ואם קידש ולא בירך לא יברך אחר הקידושין שזו ברכה לבטלה. מה שנעשה כבר נעשה:

ואם קידש ולא בירך לא יברך אחר הקידושין שזו ברכה לבטלה. מה שנעשה כבר נעשה:

ואם קידש ולא בירך לא יברך אחר הקידושין שזו ברכה לבטלה. מה שנעשה כבר נעשה: